

CRV-directeur Ate Lindeboom: 'Een gezonde koe moet

CRV maakt werk

In maart lanceerde CRV haar duurzaamheidsvisie voor het jaar 2020. Een gezonde koe die een jaar langer meegaat dan nu staat daarin centraal. Dat heeft gevolgen voor het fokbeleid, zo meldt directeur Ate Lindeboom. 'We gaan geen stieren meer actief promoten die niet passen bij onze duurzaamheidsambities.'

tekst **Jaap van der Knaap**

Koeien die een jaar ouder worden, tien procent minder mastitis hebben en een tien procent betere voerbenutting per kilogram melk. Het zijn enkele doelstellingen uit de duurzaamheidsvisie die CRV in maart dit jaar presenteerde voor het jaar 2020. 'In het verleden was duurzaamheid misschien een vies woord, maar het wordt inmiddels door elk bedrijf opgenomen in de bedrijfsstrategie.' Ate Lindeboom, CRV-directeur operations and development, legt uit waarom CRV recentelijk zo nadrukkelijk een duurzaamheidsvisie presenteerde. 'CRV is een van de grootste spelers in de markt en wil leadership tonen. We kunnen gezamenlijk met onze leden echt iets betekenen in duurzame productie van melk en vlees. Een efficiënte productie met behulp van een gezonde koe, dat hebben we voor ogen. Als CRV willen we dat mobiliseren.'

CO₂-uitstoot op een pak melk

Wiepk Voskamp is namens CRV als coördinator betrokken bij de duurzaamheidsvisie. 'Duurzaamheid wordt steeds beter meetbaar, dat maakt het ook een minder vaag begrip. De ontwikkelingen om duurzaamheid tastbaar te maken staan niet stil. In Groot-Brittannië wordt op een pak melk al aangegeven hoeveel kilogram CO₂-uitstoot de productie ervan heeft gekost. Dit is een voorbeeld waar we ook in Nederland en Vlaanderen naartoe gaan. Ook CRV wil een bijdrage leveren aan het verminderen en inzichtelijk maken van de CO₂-uitstoot.'

Het klinkt erg ambitieus dat een fokkerijorganisatie de CO₂-uitstoot van een literpak melk kan beïnvloeden, maar Lindeboom ziet juist kansen. 'Onze organisatie staat aan het begin van de keten. Tachtig procent van de CO₂-uitstoot van een literpak melk vindt plaats op het melkveebedrijf met de koe als belangrijk middelpunt. Juist daar kunnen wij een bijdrage leveren door stieren te fokken die gezondere dochters vererven en langer meegaan.'

Wiepk Voskamp legt uit waarom juist gezondere en oudere koeien goed passen bij het tastbaar maken van duurzaamheid en het verlagen van de CO₂-uitstoot. 'Wanneer koeien gezonder zijn, is er minder gedwongen afvoer en is er minder jongvee nodig voor vervanging. Gezondere dieren betekent een beter dierwelzijn en ook dat is duurzaamheid. Gezamenlijk zorgt dit

randvoorwaarde nummer één zijn in het selectiebeleid'

van duurzaamheid

In het kader van haar duurzaamheidsvisie streeft CRV naar gezondere dieren die langer mee kunnen gaan

voor een enorme efficiëntie; er is immers minder voer nodig vanwege minder jongvee en er is geen productieverlies door zieke dieren. We richten ons daarom in het fokbeleid op het fokken van gezondere dieren die langer meegaan. Productie-maximalisatie staat niet meer centraal.'

De uitspraak roept vragen op omdat een hoge productie per koe wel zorgt voor een maximale benutting van voer. Lindeboom: 'In de fokkerij van landbouwhuisdieren stond tot voor kort altijd productie voorop. Maar wij vinden dat een gezonde koe randvoorwaarde één moet zijn in het selectiebeleid. Wij draaien het om: we willen eerst een gezonde koe en daarbinnen selecteren we op de meest productieve dieren.'

Daarmee prijst CRV zichzelf als aanbieder van genetica beslist niet uit de markt, stelt Lindeboom. 'Integendeel. Fokkerij is een kwestie van lange adem en er is nog veel selectieruimte. Fokkerij betekent ook verandering.' Voskamp vult aan: 'We hebben juist in diverse studies gezien dat productiemaximalisatie zorgt voor een hogere gedwongen afvoer en daarmee niet helpt om de levensduur en levensproductie te verhogen.'

Quotum remt geneticabenuiting

De vraag blijft of het CRV-doel van het vergroten van de levensduur met een jaar ook daadwerkelijk mogelijk is. De afgelopen jaren is de levensproductie bij afvoer wel gestegen, maar die werd vooral veroorzaakt door een hogere productie, nauwelijks door een toename in leeftijd.

'Veel veehouders realiseren zich onvoldoende de mogelijkheden van genetica', beantwoordt Lindeboom de vraag indirect. 'Het is voor CRV een taak om te laten zien wat genetica kan betekenen. Waarom gaan we nauwelijks vooruit in levensduur, terwijl de dieren het genetisch wel kunnen? Omdat er te veel jongvee klaarstaat voor vervanging.'

Volgens Lindeboom heeft dertig jaar melkquotering niet alleen de bedrijfsontwikkeling, maar ook het maximaal benutten van genetica in de weg gestaan. 'Er was altijd genoeg jongvee. Koeien waaraan maar iets mankeerde, werden snel vervangen, terwijl ze het genetisch wel in zich hadden om ouder te worden. Vroegtijdige vervanging is niet duurzaam, maar zeker ook niet economisch. Als straks het melkquotum verdwijnt en mest en voer de beperkende factoren zijn, is elke pink die je moet opfokken om koeien noodgedwongen te vervangen er één te veel. We willen als CRV in de toekomst met nieuwe instrumenten de duurzaamheid en efficiëntie van de veestapel aantonen om te laten zien waar nog verbetermogelijkheden op bedrijfsniveau liggen.' Wiepk Voskamp geeft aan dat er bijvoorbeeld hard gewerkt wordt aan nieuwe stierindexen. 'Dat worden indexen waarin CO₂-uitstoot, voerefficiëntie, gezondheid en levensproductie leidend zijn. Daarmee willen we inzichtelijk maken wat een stier op het gebied van duurzaamheid kan toevoegen.'

Volgens Voskamp wordt stukje bij beetje via onderzoek bekend hoe duurzaamheid in beeld kan worden gebracht. 'We zeggen niet dat bij de eerste lancering deze index perfect en uitontwikkeld is, maar we gebruiken de kennis die er nu is en laten zien wat er mogelijk is.'

Weidegang, CO₂ en keizersnedes

De duurzaamheidsvisie van CRV geldt niet alleen voor Nederland en Vlaanderen, maar krijgt ook invulling in de buitenlandse markten. 'Duurzaamheid is overal een thema, maar kan wel voor elk land anders ingevuld worden', vertelt Wiepk Voskamp, namens CRV als coördinator betrokken bij de duurzaamheidsvisie. 'Zo is weidegang echt een Nederlands thema, maar de CO₂-uitstoot van koeien is wereldwijd weer veel belangrijker.'

Voskamp noemt ook het terugdringen van keizersnedes bij het Belgisch-witblauwras, dat in Nederland meer een maatschappelijk thema is dan in België. 'Het Belgisch-witblauwras gaat juist zeer efficiënt om met grondstoffen, de voeref-

ficiëntie is enorm. Dat zouden we meer kunnen uitdragen. Maar we willen binnen het ras kijken naar de mogelijkheden van het terugdringen van het aantal keizersnedes.'

Ook het eigen CRV-personeel wordt uitgedaagd om duurzamer te werken. Voskamp noemt meer digitaal werken en daardoor minder printwerk op papier, maar ook zuiniger omgaan met energie en zuinigere auto's. 'In Brazilië denken we aan auto's die daar geproduceerd zijn en die kunnen rijden op lokaal geproduceerde ethanol.'

➤ Zie voor de volledige duurzaamheidsvisie van CRV: www.crv4all.nl/downloads

De duurzaamheidsdoelen zullen ook merkbaar zijn op de stierenkaart, aldus Lindeboom. 'We gaan geen stieren meer actief promoten die niet passen bij onze duurzaamheidsambities.'

Convenant weidegang

De lancering van de duurzaamheidsvisie van CRV is niet onopgemerkt gebleven. Politiek Den Haag alsook de politiek vanuit Brussel reageerden positief, maar ook de Dierenbescherming, LTO, de zuivelindustrie en veehouders meldten

zich. 'Natuurlijk kregen we wel kritische vragen, maar de reacties waren vooral positief', zo vertelt Voskamp.

Volgens Lindeboom komt dat doordat in de visie ook concrete punten zijn benoemd. Bewust staan er getallen in zoals tien procent minder beenproblemen of een stierenkaart in 2020 met daarop vijftien procent hoornloze stieren.

Maar ook meer maatschappelijke actiepunten zijn beschreven. 'We hebben twee jaar geleden een handtekening gezet onder het convenant weidegang. Dat

betekent niet dat we voor of tegen weidegang zijn, maar dat we ons wel willen inzetten om degene die weidegang toepast, zo goed mogelijk te bedienen', aldus Lindeboom. 'Ook voor veehouders die niet beweiden, zetten we ons zo goed mogelijk in. Weidegang moet je niet in een hokje stoppen van voor of tegen, dat is dodelijk voor het debat. Maar als het voor de maatschappij een thema is, dan moet je ermee aan de slag.'

Lindeboom geeft als voorbeeld dat CRV cijfers kan verzamelen en presenteren over diverse thema's rondom duurzaamheid. Veehouders kunnen deze cijfers vervolgens weer vergelijken met cijfers van collega's. Lindeboom ziet ook toegevoegde waarde in Ovalert (stappentellers) en Digiklauw, het digitale programma waarin klauwverzorgers data rondom klauwgezondheid registreren. 'Met Ovalert werk je aan een verbeterde vruchtbaarheid. Wanneer je meer koeien drachtig krijgt, zorgt dat voor een lager vervangingspercentage en daarmee een hogere levensduur.'

DNA-paspoort voor elke koe

Ook genomic selection is volgens Lindeboom al een nuttig instrument gebleken voor het verbeteren van de duurzaamheid, maar gaat nog belangrijker worden. 'Fokkerij is een stip aan de horizon, een vergezicht. Zo voorzie ik dat er straks van elke koe een DNA-paspoort gemaakt kan worden. Daarin zijn niet alleen productiepotenties af te lezen, maar ook bijvoorbeeld de kans op mastitis en wellicht voor welke antibioticasoort de mastitisbacteriën het meest gevoelig zijn. Dat helpt om antibiotica zeer gericht en doeltreffend in te zetten.'

Genetische levensproductie in de lift

De genetische aanleg voor levensproductie van de stieren die door CRV sinds 1990 zijn ingezet, is verdubbeld. In 1990 bedroeg de verwachte levensproductie nog 27.588 kg meetmelk, van de in 2013 ingezette holsteinstieren lag deze op 55.213 kg melk. Vooral sinds de intrede van genomic selection in 2006 is er een forse stijging (zie figuur 1).

De daadwerkelijk gerealiseerde levens-

productie volgde afgelopen jaren de genetische aanleg. De groene lijn laat de gerealiseerde levensproductie zien van de afgevoerde koeien die afstammen van stieren uit een specifiek jaar. De groene lijn schept verwachtingen: als de lijn synchroon blijft lopen aan de genetische aanleg, dan lijkt een stijging in levensproductie ophanden.

Figuur 1 – Genetische aanleg van CRV-stieren voor levensproductie per geboortjaar en daadwerkelijk gerealiseerde levensproductie bij afvoer (bron: AEU)

